

Oslo bispedømmeråd og Kirkelig fellesråd i Oslo

Tillegg til

Kirkebruksplan for Oslo

Høringsdokument

Groruddalen prosti

4. oktober 2018

6.5 Groruddalen prosti (Østre Aker prosti)

6.5.1 Sokn og kirker i Groruddalen prosti¹

Sokn	Innbyggere	Medlemstall	Prosent medlemmer	Størst total vekt lokaler	Størst vekt Innhold
Høybråten, Fossum og Stovner	34 943	11 565	33,1		
-Høybråten kir				23	22
-Fossum kirke				19	18
-Stovner kirke				16	15
Ellingsrud og Furuset	22 973	6 754	29,4		
-Ellingsrud kirk				20	19
-Furuset kirke				18	18
Grorud	33 174	12 123	35,5		
-Grorud kirke				23	21
-Romsås kirke				18	17
-Rødtvet kirke				19	18
Tonsen	24 467	12 447	50,2	25	25
Østre Aker og Haugerud	24 300	9 603	39,5		
-Haugerud kirk				21	20
-Østre Aker kir				22	20

Groruddalen prosti har fem sokn med til sammen elleve kirker. To av soknene har tre kirker, to sokn har to kirker, og ett sokn, Tonsen, har én kirke og er ikke omfattet av foreslåtte endringer i prostiet. I tillegg er Bredtvet kirke leid ut til Oslo katolske bispedømmer siden 2013. Åtte av kirkene er arbeidskirker med mange rom. Disse ble bygget etter hvert som lokalsamfunnene fikk form, fra 1975 til 1995. Østre Aker og Grorud er tradisjonelle kirker som ligger inntil gravlund. Begge har menighetshus i umiddelbar nærhet. Det gjelder også Høybråten kirke. Tonsen kirke gir høyest skår både når hovedvekten ligger på lokaliteter og når den ligger på innhold. Lavest ligger Stovner kirke.

Alle soknene ligger i øverste sjikt i byen når det gjelder antall innbyggere innen soknegrensene. Høybråten, Fossum og Stovner ligger på topp i byen med 34 943 innbyggere, tett fulgt av Grorud med 33 174. Disse kan sammenlignes med Sentrum og St. Hanshaugen sokn (34 792) og Torshov og Lilleborg (30 994). Høybråten, Fossum og Stovner, Grorud og Tonsen ligger høyt også når det gjelder antall medlemmer. Alle soknene, med unntak av Tonsen, har to eller tre kirker. De ligger i det midtre og nedre sjiktet i byen når man ser på antall innbyggere og medlemmer per kirkebygg.

Det er bred enighet om at det er viktig å opprettholde og fokusere på det kirkelige nærværet i Groruddalen, selv om prosentandelen medlemmer i Den norske kirke gradvis synker som resultat av endringer i befolkningsstrukturen. Bydelene i Groruddalen peker på hvor viktig det er at Den norske kirke – også tydelig gjennom sine kirkebygninger – er til stede i disse områdene, der befolkningen representerer et mangfold av kulturer og religiøse retninger. Det er flere moskeer og andre

¹ Innbyggertall fra 1.1.2018, medlemstall fra august 2018.

gudshus/religiøse rom i området. En del av befolkningen tilhører ulike kristne grupper og trossamfunn. Det er vanskelig å få eksakte tall om hvor mange som er registrert i kristne migrantmenigheter i Oslo og i Groruddalen prosti (se også kap. 3.3.) De migrantmenighetene som har søkt om støtte fra fylkesmannen i Oslo, har samlet oppgitt ca. 10 000 tilskuddsberettigede medlemmer. Migrantmenigheter som oppgir adresse i Groruddalen, har oppgitt et tilsvarende medlemstall på ca. 1 000, men her er feilkildene store. Menighetene i Groruddalen prosti har fokus på kontakt med migrantmenighetene og leier ut rom til disse. Kirkene oppfattes også i stor grad som møteplasser og brukes til arrangement, aktiviteter og tjenester i regi både av bydelene, institusjoner, organisasjoner og privatpersoner. Det blir også påpekt at menighetene og kirkene spiller en viktig rolle i lokalsamfunnet ved å fremme dialog, respekt, rettferdighet og likestilling. Kirkene er viktige som kulturformidlere i Groruddalen.

Videre strategisk arbeid

Styringsgruppen har igangsatt et strategiarbeid med kartlegging av behovene i menighetene i hele Groruddalen. Den 11. september ble det arrangert et seminar med representanter fra alle menighetene der Kirkens Bymisjon, KFUK-M og Det norske misjonsselskap (NMS) var tilstede. Tanker og strategier for mulig samarbeid ble presentert. Kirkens Bymisjon og KFUK-M har i påfølgende samtaler med styringsgruppen understreket behovet for en mer grunnleggende kartlegging. Styringsgruppen vil derfor vente med å fremme konkluderende forslag på tiltaksnivå før dette arbeidet er gjennomført.

I kommunens budsjett for 2019 er det foreslått en bevilgning på kr. 3 millioner øremerket diakonal satsing i Groruddalen.

6.5.2 Høybråten, Fossum, Stovner sokn

De tre soknene Høybråten, Fossum og Stovner ble slått sammen til ett sokn i 2012, og er det soknet i Oslo som omfatter flest innbyggere. Selv om medlemsprosenten er blant de laveste i bispedømmet på 33,1, utgjør antall medlemmer likevel 11 565, noe som regnes som en stor menighet. Soknet er befolkningsmessig delt. Området rundt Stovner senter og Fossum kirke er preget av stort religiøst mangfold og en variert etnisk befolkning med bakgrunn fra mange land. Området rundt Høybråten kirke utgjør et eget lokalmiljø og skiller seg befolkningsmessig fra resten av soknet.

Høybråten kirke (1932) ble bygget som gravkapell ved Høybråten kirkegård og senere omgjort til soknekirke. Kirken er liten med menighetshus med kontorer i umiddelbar nærhet.

Fossum kirke (1976) er en stor arbeidskirke og ligger med inngangen ut mot Stovner senter

Stovner kirke (1979) er en stor arbeidskirke og ligger i et eneboligområde.

Innspill fra Høybråten, Fossum, Stovner menighet:

Menigheten fremholder i sine innspill at alle tre kirkene har et nærmiljø rundt seg med sterk tilknytning til sin lokale kirke. Det er et stort underskudd på møteplasser og kulturlokaler i bydelen. Det er tydelige sosiokulturelle skiller i bydelen som gjør at innbyggerne i mindre grad enn andre steder beveger seg på tvers av de «usynlige skillene». Dette påvirker menighetslivet. Menigheten vil være en diakonal kirke med åpne kirker for utsatte grupper. Fossum kirke blir spesielt løftet frem, fordi den ligger ved Stovner senter og midt i området som har den største barnefattigdommen i Oslo. Det er allerede i dag diakonale institusjoner og migrantmenigheter som

leier lokaler i Fossum. Menigheten ønsker å videreutvikle Fossum som et diakonalt senter i samarbeid med bydelen og andre. I brev til Kirkens Bymisjon datert 26.09.d.å. har menigheten signalisert at de ønsker dialog om et utvidet samarbeid med Kirkens Bymisjon om dette.

Stovner kirke ligger sentralt plassert i nærheten av Stovner og Haugenstua skoler, og det er et nært og godt samarbeid mellom skole og kirke, som menigheten ønsker å utvikle videre.

Det er et aktivt menighetsmiljø i Stovner kirke. Kirken har et fleksibelt gudstjenesterom. Også her leies det ut til migrantmenighet.

Styringsgruppens vurderinger:

I rapporten fra styringsgruppen 03.04.2018 ble det fremmet følgende foreløpige forslag: Høybråten og Fossum kirke er soknekirker i Høybråten, Fossum og Stovner sokn. Stovner kirke fristilles for utleie.

Styringsgruppen har mottatt gode innspill og avholdt flere møter og konsultasjoner med menigheten. Det er igangsatt et viktig strategisk arbeid for hele Groruddalen prosti, som styringsgruppen ønsker å videreføre.

Fossum kirkes sentrale plassering gir store muligheter for å møte de diakonale utfordringene i nærmiljøet. Menigheten ønsker selv å styrke den diakonale profilen som Fossum kirke har. Styringsgruppen har gått i dialog med kirkelige diakonale institusjoner om et utvidet og mer formalisert samarbeid i Fossum. Styringsgruppens anbefaling er at Den norske kirke i Groruddalen sammen med Kirkens Bymisjon og KFUK-M etablerer et diakonalt senter i Fossum kirke for hele Groruddalen prosti. Kirkens Bymisjon driver i dag frivillighetsentral i samarbeid med bydel Stovner i Fossum kirke. Dette arbeidet er tenkt videreført. For å gi en slik satsing nødvendig styrke og ressurser, foreslår styringsgruppen at Fossum kirke fristilles som soknekirke, og at Kirkelig fellesråd i Oslo inngår leieavtale med Kirkens Bymisjon. Styringsgruppen anbefaler at Den norske kirke, Kirkens Bymisjon og KFUK-M er likeverdige samarbeidspartnere i utviklingen av et diakonalt senter i Fossum kirke.

Momenter som har vært drøftet i styringsgruppens samtaler med organisasjonene er etablering av Forandringshuset i regi av KFUK-M, muligheter for prosjekt 13-20 på Stovner senter, jmf. diakoniprojektet på Sandvika storsenter og flytting av prostekontor til Fossum.

Styringsgruppen følger anbefalingen fra menigheten og foreslår at Stovner kirke beholdes som soknekirke, på grunn av den strategiske plassering nær skoler, menighetsaktivitetene og egnetheten som «storstuen» for hele soknet.

Om fristilling av kirker skulle få store økonomiske konsekvenser for menigheten, må det vurderes gode overgangsordninger.

Anbefaling/konklusjon:

Høybråten og Stovner er soknekirker i Høybråten, Fossum og Stovner sokn. Fossum kirke fristilles for utleie for å etablere et diakonalt senter.

6.5.3 Grorud sokn

Grorud kirke (1902) er en tradisjonell kirke som ligger inntil Grorud kirkegård/gravplass.

Menighetshuset ligger i umiddelbar nærhet av kirken. Det eies av menigheten og har for tiden kontorlokaler for prostens.

Rødtvet kirke (1978) er en av flere arbeidskirker som ble reist i Groruddalen i løpet av 1970-tallet. Kirken ble bygget med plass til om lag 600 personer. Den ligger midt i en variert bebyggelse. Menighetskontorene i Grorud sokn er lokalisert til Rødtvet kirke.

Trekirken Romsås kirke ble bygget ved hjelp av Oslo småkirkeforening i 1975. Kirken brant i 1986, og den nye kirken som ble innviet i 1995, ble reist delvis på den gamle grunnmuren. Kirken er en arbeidskirke med gode lokaler som brukes av menigheten og som blir leid ut til grupper i lokalsamfunnet. Romsås er et etablert og tydelig definert lokalsamfunn i et avgrenset geografisk område, og Romsås kirke ivaretar en viktig kulturell tilstedeværelse i lokalmiljøet og i delbydelen Romsås. Kirken ligger om lag 2 kilometer fra Grorud kirke.

Bredtvet kirke (1977) er en arbeidskirke som er utleid til Den katolske kirke siden 2013. Kirken leies fortsatt ut.

Innspill fra Grorud menighet:

Grorud menighet løfter frem Romsås som et område med særlige behov for kirkelig nærvær. Det er etablert fellesskapsbyggende arbeid, som i stor grad springer ut av gudstjenestefeiringen på søndag. Det har spesielt vært satset på tilbud for eldre og ungdom.

Geografisk sett er Romsås en «enklave med boliger», som ligger mer isolert fra det øvrige soknet. Dette har ført til økt lokal identitet, men begrenset mobilitet.

Romsås kirke er det eneste bygget, i tillegg til barnehage, skole og sykehjem, som er et offentlig fellesskapsbygg i området.

Styringsgruppens vurderinger:

I rapporten av 03.04.2018 fremmet styringsgruppen følgende foreløpige forslag: Grorud og Rødtvet kirker er soknekirker i Grorud sokn. Romsås kirke vurderes for utleie, kirkelig tilstedeværelse vurderes opprettholdt ved at soknet kan benytte Romsås kirke som hverdags kirke.

Styringsgruppen har mottatt gode innspill og avholdt flere møter og konsultasjoner med menigheten. Det er igangsatt et viktig strategisk arbeid for hele Groruddalen prosti, som styringsgruppen ønsker å videreføre.

Styringsgruppen mener at Romsås geografiske plassering og diakonale utfordringer tilsier at Romsås bør beholdes som soknekirke. Kirken, som ett av få fellesskapsbygg i nærområdet, gjør at Romsås kirke er og bør være en viktig samlingsplass. Prosjektgruppens arbeid og anbefalinger for kirkebruksplan bygger blant annet på tall hentet inn fra 2016. Etter den tid er det registrert en positiv utvikling og økt aktivitet i Romsås kirke, særlig for ungdommer.

Dersom alle kirker i Grorud sokn beholdes, vil styringsgruppen peke mot en endring av biskopens forordning for å utnytte de samlede ressursene bedre.

Anbefaling/konklusjon:

Grorud, Rødtvet og Romsås er soknekirker i Grorud sokn.

6.5.4 Ellingsrud og Furuset sokn

Soknene Ellingsrud og Furuset ble slått sammen til ett sokn med virkning fra 1.1.2013. I underkant 30 prosent av befolkningen i soknet er medlemmer i Den norske kirke. Det tilsvarer 6 754 personer av en befolkningsmengde på 22 973. Både Furuset og Ellingsrud kirke er arbeidskirker.

Furuset kirke (1980) ligger i utkanten av et gammelt, etablert villaområde, men med rekkehus og blokkbebyggelse tett i nærheten. Det er kort avstand til Furuset senter og T-banen.

Ellingsrud kirke (1981) ble oppført samtidig som etableringen av drabantbyen Ellingsrud. Ellingsrud kirke ligger sentralt plassert ved Ellingsrud senter og t-banen.

Innspill fra Ellingsrud og Furuset menighet:

Både Furuset og Ellingsrud kirker ivaretar en viktig kulturell tilstedeværelse i lokalmiljøet og i bydelene Furuset og Ellingsrud. I begge kirker satser menigheten på det diakonale arbeidet. Helt siden Ellingsrud ble bygget har det vært et tett samarbeid med Kirken Bymisjon. Menigheten ønsker i fortsettelsen tett samarbeid med en diakonal organisasjon for å videreutvikle denne profilen, de løfter frem både Kirkens Bymisjon og Forandringshuset (KFUK-M) som ønskede samarbeidspartnere.

Menigheten er spesielt opptatt av arbeid for ungdom i Ellingsrud kirke. De peker på store behov for fellesskapsmiljøer som kan bidra til gode bo- og oppvekstforhold og motvirke blant annet ungdomskriminalitet.

Det er etterspørsel i området etter gode fritidstilbud som inkluderer hele familien, og menigheten mener at kirken har en viktig rolle å spille her.

Styringsgruppens vurderinger:

I rapporten av 03.04.2018 fremmet styringsgruppen følgende foreløpige forslag: Furuset kirke er soknekirke i Ellingsrud og Furuset sokn. Ellingsrud kirke fristilles for utleie og videreutvikles i samarbeid med en frivillig organisasjon til en type hverdagskirke.

Styringsgruppen har mottatt gode innspill og avholdt flere møter og konsultasjoner med menigheten. Det er igangsatt et viktig strategisk arbeid for hele Groruddalen prosti, som styringsgruppen ønsker å videreføre.

Styringsgruppen ser at lokalkirken har en viktig oppgave med å møte behovene i Ellingsrud-området. Kirkens sentrale beliggenhet gjør den egnet til å være et viktig samlingspunkt for flere aktører i lokalmiljøet. Styringsgruppen mener at Ellingsrud kirke har et stort potensiale som i dag ikke er utnyttet. Det må derfor arbeides videre med å finne en tydelig profil og gode samarbeidsstrukturer for at kirken på en enda bedre måte skal kunne møte behovene i området.

Styringsgruppen mener at Ellingsrud bør ha en tydelig diakonal profil og at det bør innledes forpliktende samarbeid med diakonale organisasjoner.

Dette er løftet inn i samtaler med Kirkens Bymisjon og KFUK-M.

Anbefaling/konklusjon:

Furuset er soknekirke i Ellingsrud og Furuset sokn. Ellingsrud kirkes status som soknekirke vil bli vurdert etter at kartleggingsarbeidet for Groruddalen prosti er fullført.

6.5.5 Østre Aker og Haugerud sokn

Soknene Østre Aker og Haugerud ble slått sammen med virkning fra 1.3 2013. Menigheten hadde ved inngangen av 2018 24 300 bosatte, hvorav 39,5 prosent (9 603 personer) var registrert som medlemmer i Den norske kirke pr. august 2018. Det er igangsatt en stor utbygging i menigheten med etableringen av Hovinbyen og Breivollbyen.

Østre Aker kirke (1860) er prostiets eldste kirke. Det ligger kirkegård og et parkanlegg til kirken og menighetshus i umiddelbar nærhet. Kirkerommet har god akustikk og er godt egnet som konsertlokale. Pr. i dag ligger kirken noe isolert til, men beliggenheten vil bli mer sentral i takt med ferdigstillelse av utbyggingsområdene.

Haugerud kirke (1975) er arbeidskirke og ligger ved Haugerud senter. I likhet med andre kirker i Groruddalen prosti ivaretar Haugerud viktig kulturell tilstedeværelse i lokalmiljøet

Innspill fra Østre Aker og Haugerud menighet:

Østre Aker har en spesiell rolle som prostiets eldste kirke. Både kirke og kirkegård har vært brukt gjennom flere generasjoner blant innbyggerne i området. Kirken er svært synlig i området. Det har vært arbeidet målrettet for å styrke kontakten mellom kirken og befolkningen, og flere faste tiltak gjennom året har god oppslutning. Menigheten er bekymret for at befolkningen vil miste tilhørigheten til kirken dersom den faste gudstjenestefeiringen på søndager opphører. Menigheten er positiv til mindre omfattende utleie, men ønsker å skjerme gudstjenestelivet og de kirkelige høytidene.

Menigheten løfter særlig frem Østre Aker kirkes sentrale plassering i utbyggingsområdet Hovinbyen.

Styringsgruppens vurderinger:

I rapporten av 03.04.2018 fremmet styringsgruppen følgende foreløpige forslag: Haugerud er soknekirke i Østre Aker og Haugerud sokn. Østre Aker kirke fristilles midlertidig for utleie, men må være tilgjengelig for gravferder og enkelte kirkelige handlinger.

Styringsgruppen har mottatt gode innspill og avholdt flere møter og konsultasjoner med menigheten. Det er igangsatt et viktig strategisk arbeid for hele Groruddalen prosti, som styringsgruppen ønsker å videreføre.

Styringsgruppen mener fortsatt at Haugerud kirke bør etableres som soknets hovedkirke. Østre Aker kirke er viktig og sentral som signalbygg i området og som kirke for gravferder og andre kirkelige handlinger. Oppslutningen om gudstjenestene er i dag lav, og det er stort potensiale for bedre utnyttelse av dette kirkebygget. Menigheten peker selv på muligheten for å utleie til migrantmenigheter og andre lokale aktører. Styringsgruppen vil støtte at det arbeides videre med tanke på et styrket økumenisk samarbeid langs disse linjer.

Østre Aker kirke ligger på Ulven, som er en del av utbyggingsområdet Hovinbyen.

Styringsgruppen har nedsatt et utvalg som skal se på hvordan kirken i Oslo skal være kirke for dette området. Flere sokn berøres, og de er alle representert i utvalget. Styringsgruppens anbefaling for Østre Aker kirke vil være midlertidig i påvente av resultatet av utvalgets arbeid. Utvalgets mandat «Kirke i Hovinbyen – Mandat» er offentliggjort på Kirkebruksplanens nettside.

Anbefaling/konklusjon:

Haugerud er soknekirke i Haugerud og Østre Aker sokn. Østre Akers kirkes status som soknekirke vil bli vurdert etter at strategiarbeidet «Kirke i Hovinbyen» er avsluttet.

